

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben hársos hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hó 15-én és
 úmnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Asszerkesztőség kérésre visszaszállítja
 vagy megöröszésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 28.

Mi az a szociális érzés?

A világnak az a különös állásfoglalása, hogy egy gyékényen kezd árulni mindazokkal, akik dolgoznak. Ez az érzés mondatja azt, hogy »én nem vagyok olyan szolgabíró, aki azt tartja, hogy minék a parasztnak tanulni, jobb, ha buta marad.« Eddig azt gondolták: minék a cselédnek üdülés, tiszta ágy, egészséges szoba? — Jó, hogy nem gondolták, minék a levegő, a napsugár, hiszen az urnak való! Ezen érzés hiánya mondatja, hogy jó, ha minél zsufoltabb a lakás (kevesebb tüzelőt kell adnia az uraságnak), de nem törődtek azzal, hogy annál több a tüdőveszes. Sok pénz kell a pénzügyminiszternek: — hadd fogyjon a pálinka, de annál több kell a bolondok házára. Ez a régi barbarizmus.

A szociális érzés azt mondja: Ez a munkás az én testvérem, akarom, hogy tudjon minél többet, legalább is annyit, hogy tudása mécsesül szolgáljon egy tisztességes emberhez méltó élethez; ha beteg a cseléd, ne mondja senki, hogy annak jó lesz 20 krajcáros medicina, mert a 2 forintos orvosság csak az urak-

nak jár. Egy szóval szociális érzés, hogy ne tőrjünk, hogy akik ott lent vannak, oly annyira mélyen legyenek. Azonban azt ezért nem lehet törvénykönyvvel megalkotni. Meg lehet azonban teremteni lelkes közreműködéssel. Látom, hogy Angliában nincs meg az a kegyetlen osztályharc, mint ami nálunk meg van s amelyben úgy ütközözköznek, hogy szíveket, lelkeket zuznak össze. Ott több a szociális érzés. — Ami keresztény szociálista egyesületeink is ennek a szociális érzésnek szolgálatában állanak s mintegy reflektorai annak a vezetésre hivatott fénynek, melyet a társadalom legszélesebb köreire akarunk kisugározni.

Meg vagyunk győződve, hogy ez az igazság és hogy ezt semmi sem képes utjában feltartóztatni: minél szociálisabb lesz a világ, annál jobban fogja önmagát boldogítani.

Értem én, hogy nem szerethette a munkás azt a társadalmat, mely egészségtelen büzös helyiségekben dolgoztatta őt s mikor hazament, nem otthonba mint, hanem oduba és mikor a keserűség elkergette hazulról, a korcsmába ment, hogy leigya magát és elfelejtse, hogy ember.

Valóságos boldogítás az, ha az ember

ezeknek az állapotoknak javítására közreműködik, hogy azok, akik eddig csak gyűlölni tudtak, szeretni is megtanuljanak. A szociáldemokráciában, főleg Magyarországon, sok az éles, kegyetlen vonás, az osztályharc: működünk közre, hogy érezhessék a mi szeretetünket, jusson nekik abból a szociális érzésből, mely megszeretteti velük ezt a társadalmat s akkor nem a társadalom robbantó dinamitja, hanem a társadalmi haladás biztosítóka lesznek.

Meg vagyok győződve, hogy aki így boldogít másokat, az maga is boldogabb, mert készséggel aláírom azt a mondatot, hogy nem lehet boldog, aki annyi szenvedőt lát, akármilyen palotában lakják is, vagy menjen akár Rivierára télen, vagy az északi sarkra hűselni nyáron, mikor mindenfelé magával viszi a társadalmi nyomoruság infekcióját, mint a megtámadott tüdő a maga bacillusait.

Nem lehetünk boldogok, amíg mások szenvednek!

Tehát kezet kézbe: Fogjunk össze a szociális érzés terjesztésében. Így fogjuk szolgálni legjobban a társadalmi fejlődést is.

Dr Prohászka Ottokár.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A klasszikus zene.

Irt a »Kath. Kör« matinéján felolvasta *Vueskics Jenő*.

(Vége.)

Eszerint a klasszikus zene megértésének nyitja az érzelmek pszichológiája lesz. Aki bele-mélyed az érzelmek természetének tanulmányozásába, lassankint meg fogja érteni a legmagasabb zenét. Az érzelmeknek mindig hordozója van: Chopin érzelmei a Chopinéi, senki másé, Beethovené csak az övé, Tchaikovszkyé csak azé a nagy oroszé, Griegé csak azé az egyedé, a Gregorián zene érzelmei pedig az Egyház érzelmei. Ismerni kell az egyén életét, korát. Bohó volna és nagyon balga, aki Arany János mély-séges lyráját — azért mondom a lyráját, mert hisz a lyra nem más, mint hangok helyett szavakkal produkált zene — meg akarná érteni anélkül, hogy Arany érzelmeit ismerné. De hogyan ismerje meg érzelmeit, ha nem ismeri meg azokat a tényeket, az élet azon körülményeit, amelyek hatása alatt a lélek hol összezsugorodik, hol kitágul, hol körforgást végez, hol ugrál madarak módjára, hol lecsüggeszti szárnyait az élet ónos esőjétől, hol repülne magasba, szóval fizikailag mozog, vagyis az érzelmek sajkáján

evez. Tudjunk, hogy az élet bizonyos ütései magunk is reagálunk, érzelmekkel, s mentől finomabban fejlődött ki érzelmeink világa, vagyis kedélyünk a sok tusában, annál jobban megért-hetjük a mások világát s annál mélyebben hatolhatunk bele azon óriásokéba, akik egy benső szükséglettől kergetve hangok áradataival fejezték ki mindazt, amit lelkük átörült és átszenvedett.

Hiába akarom eszerint megérteni Beethoven-t, ha nem ismerem életét, a kedélyét, a képzeletét. Otthon lehetek a zenei mesterségek minden tudományában s nem fogom megérteni azt a művészi revelációt, hogy a hangok hatása alatt egy új Beethoven legyen belőlem, vagyis ugyanazt érezzem, átéljem gondolatban, amit ő. Fiatal hölgyek, akik ábrándosak és bohók, akik várják a nagy L. betűvel irt daliás lovagot, hogy valamikor csak lábuk elé pattan hódolva Nagy-tündérországából, szeretik, imádják Chopint. Nekik B. vagy Bach nem kell. Igen, mert Chopin érzelmei hangskálájában ugyanaz a szomorkás, holdvilágos, lovagvárós hangulat a fő, ezt a hangulatot öntik szoborba kótái s a fiatal hölgyek e kóták lejátszása után, pedig — édes Istenem, milyen távol vannak a Harmonialehre minden ákom-bákomától! — otthonos világban vannak, ahol sirnak, panaszkodhatnak, ábrándozhatnak s tegyük hozzá, hogy minden morális veszedelem nélkül megkönnyebbülhetnek. S ki mondaná,

hogy nem a legtökéletesebb műélvezetben volt részük?

Chopin érzelmei nem nagyon változatosak, mert gondolata sincsen sok. Az érzelem és gondolat ugyanis nagyon szoros összefüggésben vannak egymással és az embernek érzelmeit éppen az teszi különbözővé az állatokétól, hogy át meg át van futtatva, szöve a gondolatok aranyszálaival. Azért mondják Chopint nagyon sokan mintegy középutnak a klasszikusok és nem klasszikusok között: mert gondolatai nem változatosak, nincsen bennük sok erő, egy körben, a pesszimizmusában mozognak s ha néha, pl. egy-egy Etrudeje, vagy Polonaise-ja kilendül ebből a szomorú világból, visszatér csakhamar eredeti helyére és ott emészti magát. Ő a zene Schopenhauer-je: szellemes és finom, mint ez, mély is, mint a filozófus s éppen olyan kevésbé változatos, mint ő.

Mindez igaz lehet, t. Hallgatóság, csak hogy ilyen határokat a klasszikus és nem klasszikus között fölállítani nem lehet. Igaz, Chopinnak nincs sok gondolata. De ami finomság egy ugyanazon gondolatnak változatos kifejezésében van, az megvan ő benne: gondoljunk csak egy largójára, csak a Vals brillante-ra, csak a Des moll Etüdre, csak egész világot magukban fogó tag harmóniájú basszusaira, a »Sotto voce« neve alatt megjelenő susogó finom fájdalomra stb

**Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
 borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.**

Wekerle a királynál. Bécsből táviratozzák nekünk: Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt 11 órakor kihallgatáson jelent meg a Felségénél. A kihallgatás előtt ma reggel hosszabb konferenciát folytatott Barabás Bélával, a delegáció elnökével. A konferencia a delegáció záróülésének programját és tárgyait illette.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 28.

Füstik elnök 10 órakor megnyitja az ülést. Az elnöki előterjesztések után folytatják a

házaszályrevisió

tárgyalását.

Vlád Aurél bírálja a javaslatot. Határozati javaslatot terjeszt be, hogy a Ház vegye le a revíziót a napirendről.

Hangoztatja, hogy a nemzetiségek nem hivei az obstrukciónak, mégis aggodalommal látják a kormány törekvéseit, mert nem ismerik a választási reform tervezetét. A miniszterek beszédeiből következteti, hogy a magyarság hegemoniáját akarják föntartani, de ez csak igazságtalansággal, erőszakkal történhetik. A nemzetiségek készek Ausztria és Bécs pártján állni, mielőtt az egyenlőség jogát biztosítja számukra. (Zaj.) És természetes, mert a belügyminiszter csak a fajmagyar érdekéről akar gondoskodni.

Lukács László: Nemzet és államellenes törekvés!

Vlád Aurél (folytatja): A jogokért való küzdelemben a magyar nép is velük tart. (Derűtlenség.)

Lukács László: Elmegyünk Debrecembe

is fölvilágosítani a népet. (Derűtlenség.) Bizunk a vendégszeretetben.

Felkiáltások: Vissza is éltek veled! Vlád általános figyelmetlenség közepett beszél, majd fél 12 órakor szünetet kér.

Elnök: Csak tessék folytatni. Még nem érkezett el a szünet ideje.

Felkiáltások: Ugy van. Helyes. Ha nem tudsz többet, fejezd be.

Vlád folytatja a beszédét. Tiltakozik e 16 óras ülések behozatala ellen. Csapdát lát az egész javaslatban, amelybe a magyar parlamentet be akarják csalni.

Báró Wesselényi Ferenc: Tiltakozik az ellen, hogy a javaslat ellenőrzőit hazafiatalansággal vádolják. Majd részletesebben foglalkozik a javaslattal és aggodalmát fejezi ki az elnöki jogkör tulságos kiterjesztése fölött. (Ugy van.) Tiltakozik a javaslat ellen és azt nem fogadja el. (A disszidensek zajosan megtapsolják.)

Lengyel Zoltán a házaszályokhoz kér szót.

Szkicsák Ferenc a nemzetiségek szempontjából bírálja a javaslatot. Némi házaszályszigorításba belényugodna, ha ellenértéklül a purifikálásra irányuló törvényt kap, de ezt a javaslatot semmiképpen sem szavazza meg (Egy hang: Szkicsák, mint purifikátor! Ez érdekes!) A házaszályok módosításának tervezett mértéke és formája minden politikai erkölcsöt nélkülöz.

Elnök: Ezért rendreutasítom és ha így folytatja, meg fogom vonni a szót.

Szkicsák Ferenc: A belügyminiszter álláspontjában megtalálja a konzekvenciát, mert ő és pártja mindig kívánta a revíziót, de a függetlenségi párt magatartását inkorrektnek tartja. (Zaj.) A javaslatot nem fogadja el.

Az ülés negyed 3 órakor ért véget.

Hajza egy fogorvosné ellen.

Ennek a lármázó, modern világnak a lelke ugyancsak furcsán fest, de véletlenül megnyilatkozik, mert az nagyon ritkán esik meg; a mikor pedig megesik, akkor elmegy minden okos embernek a kedve.

Ma a feminizmus hive a télvilág aprajánagyja a sörényét rázogató új korszaknak hirdeti, hogy a nők éppen olyan jogokat érdemelnék, mint a férfiak. Emellett ütök a dobzókat. Amikor aztán jön egy merész asszony s ezeket a jogokat tényleg igénybe is akarja venni, úgy belebotlik szegény, a modern eszmék apostolaiba, hogy alig tud föltápáskodni.

Ideköltözött Nagyváradra nem régen dr. Deák Jakabné egy biharmegyei orvos özvegye. Férje elhunyt, neki magának kellett gondoskodni arról, hogy megéljen, talált is módot. Huszonhat éve fogászattal foglalkozik. Bőséges tudása van a fogtechnika összes tudnivalóiról, kellékeiről, ismereteiről és gyakorlatáról. Ezekkel megrakodva költözött be férje halála után Nagyváradra s nyitott fogtechnikai műtermet. Azt bitte, mivel ért a mesterségéhez, mivel egy munkás élet után elhunyt orvostudor özvegye, háboríthatlanul megkeresheti a maga mindennapi kenyerét.

Meg is kereshette volna, mert a nagyközönség sűrűn látogatta a műtermet. Hanem a modern eszmék profétái telemelték ellene a véres kardot. A fogorvosok egyszerre elfelejtkeztek mindenről; a női jogokról, elhunyt kártársuknak tartozó kegyeletről, az özvegyi helyzet méltánylásáról s követelték, hogy özv. dr. Deáknt a hatóságok irtják ki a föld színéről, vagy legalább is Nagyváradról. Kigondolták, hogy ez a tanult, intelligens és munkás urinő egyszerűen az emberiség kipusztítására vállalkozott. Folyamodtak a rendőrséghez, a városhoz, a bírósághoz. Es harcolnak ma is

Klasszikus biz 6, t. Hallgatóság, klasszikus a legjavából, akinek még az a hallatlan szerencséje is van, hogy igen sokan szeretik. Szeretik, mert a szomorúság legtöbbször táncritmusban jelenik meg nála: táncolni és szomorkodni pedig nagyon könnyen szoktak az emberek azon régi példaszó szerint, hogy a Nembánom, meg a Bánom sokszor egy kalap alatt terem.

És még a szeretett Chopin élete rajzát sem ismerik azok sem mindig, akik pedig bálványozzák. Enélkül pedig megérthetik és megérezhetik ugyan a belőle általánosságban kicsengő fájdalmat, de nem ismerhetik meg a Chopin egyéniségét, vagyis nem játszhatják Chopin zenei alkotásait, hanem magukat interpretálnak akkor is, mikor pedig az ő lelki világát akarnák magyarázni. Mielvezetük nem lehet teljes, mert ilyen csak akkor van, ha a művész-író egyénisége gondolatban teljesen egybeolvad a miénkkel. S valamint minden költemény csak egy darab, egy jelenet abból a nagy színjátékból, amelyet a művész életének nevezünk, úgy vagyunk a zeneművekkel is. Minden zenemű költemény, amely a költő lelkétől lelkedzett gyönyörű magzata, szülötte, lánya, fia, dédelgetett barátja s az élete színjátékának egy eseménye hozta létre. Ismernünk kell az eseményt, hogy megérthessük, megérezhessük s magunkhoz ölelhessük a becét!

E tekintetben valóságos zürzavar az u. n. zeneoktatás, még intelligens muzsikusoké is, nagyon sokszor. Először is meg vannak győződve a mamák, hogy gyermekeiket 6 esztendő koruktól fogva már zongorázni, hegedülni stb. kell taníttatni s mikor még alig fejlődő testi szervezetük, meg nem bírja sem a zene technikai munkáját, sem gyönyörűségi részét, amely, mint láttuk, első sorban értelmi itéleteken nyugszik. Mikor aztán szegény agyonsanyaragott, kinzott, sokszor kézzel-lábbal rugdalódzó

gyermek egy bizonyos tökéletességét elérte a technikának, kap játszani szalondarabokat, Bercecsöket stb. stb. tudja a jó Isten, miféle Jugendalbumokat. Mire 14 esztendő korára fölvergődött, kifacsart zenei citrom lesz, hiszen számtalan darabot magoltattak vele azok, kik virtuózzá akarták kiképezni, anélkül, hogy közölték volna vele, hogy az a darab költemény, melynek tartalma van. S a zongorista célja az, hogy zongorázva tökéletesen megértse a tartalmát, átérezze és a maga módja szerint nem Liszt-átiratban, tehát a legboszantóbb és legkevésbé mély, művészi rococo stílusban, hanem könnyű átíratban előadja. Minden érző ember el tud tisztességesen, átérezve olvasni hangosan egy költeményt, így minden érző ember elő is tud adni minden átértzett zeneművet a neki megfelelő átíratban. Nem tud mindenki színiesen szavalni, így nem tud mindenki virtuózmódra előadni. Ehhez idő kell, keserves idő. S mi, mikor családunk tagjait zenére taníttatjuk, tisztában kell vele lennünk, hogy nem virtuózt akarunk belőle nevelni, hanem érzőt, mielővezt, aki megértse, átérezze és intim családi körben ihletes lendülettel előadja azok lelki mozgalmasságait, akiket a zene nagyjainak ismerünk.

A klasszikus zenét megismerni, megszeretni és megszerettetni csak így lehet. Koncerteknek gyakori látogatása nagyképűsködő közönséget nevelhet ugyan, de a zene lelki szükségletté válásának olyan intim és mély gyökerekből, szeretetből kell kiindulni, melyet nem találunk meg semmiféle koncertteremben. Ez az intim, meleg hely, amelyből, ha Isten van benne és vele, az ember minden boldogsága, tehát zenei boldogsága is kisarjad, a család. Láttam boldog családot, melynek tagjai ha zenélni összegyűltek, azt gondolta az ember arcuk sugárzásáról, hogy szent Pál hetedik menyországból estek a földre. Értették, érezték a klasszikus zene, vagyis

az ember érzelmeinek mélységét a koncertterem nélkül is.

Ilyenformán fokozatok vannak, melyek szerint megértjük az auctorokat. Chopin kitünő arra, hogy belékeveredjünk a zenei gondolatok és érzelmek megszokásába. Mellette pl. Haydn kitünő ellentéte a gondolatok játszásának, sokszor ürességének és tartalmatlanságának: az ő zenéje — hatalmas Largó-it kivéve — sokszor igazi játék, dobálódzás a hangokkal. Nem tehetőségéből von le ez az állítás semmit, mert neki, mint koncertrendező karmesternek, ki ezért kapta a fizetségét, sokszor gondoskodnia kellett az udvari zenekar számára alkalmi darabokról. S amilyen üresek az alkalmi darabok általában, olyan sokszor üres Haydn is. De ahol művészi ihlet dolgozik benne, ott már hatalmas. Gyönyörű példát vehet belőle a kezdő muzsikus, micsoda az a zeneművészi ihletesség. Általában az ellentétek egymás mellé helyezése a leghatalmasabb eszköze haladásunknak a klasszikus zene fokozatos élvezésében.

A haladás csúcspontja Beethoven. Ő csak úgy hullámszik a gondolatoktól s érzelmeiktől, amelyek átszöve egymást, őt teszik a zenei kifejezés legnagyobbjává. Róla nem sokat beszélhetek egy alkalommal, hiszen róla keveset mondani nem lehet, mert akkor biztosan rosszmond az ember. Ő olyan egyéniség, akinek mint den porcikája zenei életet él s így porcikáinként kellene bemutatnom t. Hallgatóimnak. Pedig szives türelmüket rég is nagyon rég, hogy használom s azért kérem szives bocsánatukat. S ha ilyen rövidesen csak némileg föl tudtam kelteni érdeklődésüket a tárgy iránt, ha csak vázolni tudtam is az utat, amelyen az ember hatalmas élvezetekhez juthat a sok szakmuzsikusnál nagy garral hirdetett torturák nélkül, elértem céloamat. Köszönöm szives érdeklődésüket.

elkeseredetten és özv. dr Deákának valóban hősi lélekerővel kell szembeállni az ellene sudult hadjárattal.

Neveléses volna az az egész hajsza, ha nem állana a közepén egy existencia sorsa. Bizony neveléses! A teleszáju nagy világdöntő eszmék megbotlanak egy kavicsban és menten felfordulnak. Csak addig vannak jogok, feminizmus, társadalmi megújulás, a míg a magánérdek ezekben a gyönyörű frázisokba bele nem kukorékol. A szívét, lelkét, mindenki odadobja a világforradalom máglyájára, de a zsebe — az más. A modern apostolok szeretnek élni jól és kényelmesen. És mentik a világot, mentik a kitagadottakat. Mikor azután valaki hisz ebben a mentésben s kapni akar rajta — a jótékony, simogató kéz egyszerre ütlegelő, korbácsoló karmokká változik.

UJDONSÁGOK.

Zrinyi Miklós közönséges kalandor volt.*

»Zrinyi Miklós, a szigetvári »vértanu«, nem szabadsághős, hanem közönséges kalandor volt, aki ellen a vár népe fölirt a királyhoz, hogy vigye el a nyakukról ezt az alakot s inkább a törököt ültesse a fejük fölé.«

Ezeket mondotta egy magyar jogakadémianak tudós professzora: dr Ágoston Péter a Társadalomtudományi Társaság nagyváradi fiókjának egyik felolvasó ülésében. Én egyik tanítótársamtól hallottam az esetet, akit a tudós professzor ur tévtana már hatalmába kerített s akinek a szemében Zrinyi Miklós nem hős többé, hanem közönséges kalandor. Nehogy pedig ez a tévtan a tanítók között tovább terjedjen, vagy éppen a tanuló ifjuság lelke mélyeztessék meg vele; kötelességemnek ismerem a nyilvánosság ítélőszéke elé állítani a dolgot, hadd tisztázódjék ez a kérdés. A saját igazolásomra fölemlitem, hogy egy közbevető lépést is tettem s levelet intéztem a dr urhoz, amelyben megkérdeztem, igazak-e ezek a dolgok, mert hiszen az a tanítótársam tévedhetett is. A dr ur azonban nem válaszolt a levélre s így hallgatását beleegyezésnek vettem.

Vizsgáljuk meg ezt a dolgot közelebbről s tekintsünk el attól a becsületestől, hogy a halottakról vagy jót, vagy semmit. Az elfogulatlan szemlélő a történelemből föltétlenül levonja azt a tanulságot, hogy egy másik század kétségkívül helyes világításba helyez mindent és mindenkit, intézményeket és személyeket egyaránt. Mikor kihal az a generáció, amely családi, rokoni, baráti vagy más vérségi köteléknél fogva az emberi szempontból talán érthető subjektív igazsággal, jobban mondva érzéssel ítéli meg korának embereit és intézményeit, egy másik korszak jön, amely menten minden effajta érzésektől tisztán tárgyilagosságon hozza meg a maga objektív ítéletét. Így lehetnek a kalandorokból hősök és a hősök közül kalandorok, de nem negyedfélszáz esztendő múlva, hanem legfeljebb 100 esztendő alatt.

Honnan merítette a tudós professzor ur tehát az adatait, könnyű kitalálni ezek után. Olyan ellenséges idegen forrás munkából, amely mindent visszajáról mutat be, ami magyar.

* A »Népnevelési Közlöny« mai számából vesszük át ezt az érdekes, széles körökben figyelmet keltő cikket.

Nos a tanár ur vagy hiszi maga is, amit állított, amit ugyan bajos dolog feltételezni, mert hiszen egy jogakadémiai tanárnak kell, hogy annyi ítélőképessége legyen, hogy okosan és helyesen tudja megválasztani a maga forrás munkáit; vagy nem hiszi, amit másokkal elhitetni akar, ámde cselekedete ekkor már a büntető törvénykönyv §§-aiba ütközik és mindenképpen nem csupán csak sajnálmai való dolog, hogy oláh, tót, horvát, szerb, szász és német testvéreink mellett saját tulajdon véreink is ellenünk támadnak, akik még hozzá nem rös ellik a magyar állam pénztárából fölszedni a fizetésüket.

Bodnár János.

* **Ülés a városházán.** A városi magistrátus legfiatalabb testületére, a szegényügyi bizottságra fontos feladatok megoldása vár. E bizottság reszortjába lett utalva a két legtöbb közérdekű kérdés: a szegény-ügy és a bejelentési hivatal előkészítése. A bizottság tagjait annak elnöke: Darvassy Lajos tanácsos ma délután fél 4 órára hívta össze tanácskozássra a városháza nagytermébe. A szegény-ügy korszerű megoldása végett Darvassy tanácsos egy alapos elbarátumot terjeszt a bizottság elé, mely a hazai, sőt a külföldi nagyobb városok modern intézményeinek tanulmányozásával nagy gondal készült és a kidolgozott szabályrendelet elfogadásával szegény-ügyünk a legmegfelelőbbben rendezve lesz. Másik tárgya lesz az ülésnek a *Rimanóczy-téle* nagy hagyomány átvétele, továbbá bejelentési hivatali szervezés, amelyet a közérdek: mint azt a multkori szenzációs letartóztatások igazolják, a bizottság szempontjából is megkövetel.

* **Ujházi Ede kitüntetése.** Ujházi Edét, a magyar színművészet egyik büszkeségét a király *harmadosztályú vaskorona renddel* tüntette ki. A kitüntetést a hivatalos lap tegnapi száma közli.

* **Kinevezés.** Glac Antal főispán *Kerekes M.* Szabint a komádi anyakönyvi kerületbe helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

* **A kórház drágasági pótléka.** A mult hó végén terjesztette fel a vármegye a kórházi személyzet drágasági pótlékára vonatkozó ügyet jóváhagyás végett a belügyminiszterhez. Az ügy tegnap érkezett le az alispánhoz. A miniszter kéri a megfelelő számadásokat is felküldeni, hogy azok alapján mondhason határozatot. Itt említjük meg, hogy a megyei tisztikar drágasági pótléka még január közepén fel lett terjesztve s ez ideig semmiféle intézkedés nem lett tétel, pedig immár a tavaszi közgyűlés is itt lesz. Egy elég illetékes helyről nyert értesülésünk szerint a megyei tisztviselők nem nagy reményt fűzhetnek eme kevés segítségre, pedig különösen most nagyon rá vannak utalva.

* **A Breider-ház katasztrófája.** Megírtuk, hogy a Breider-féle háznál történt szerencsétlenség ügyében a vizsgálat immár teljesen befejezést nyert, csupán az ellenőrző szakértő véleményét kell a vizsgáló bírónak beszereznie. Az érdekelt szakértő és védő tegnapi voltak megidézve a vizsgáló-bíróhoz, hogy az adott szakértői véleményekre megtegyék az esetleges külön véleményeiket. A tegnapi tárgyaláson megjelent May Sándor és Jánossy Gyula. A vizsgáló-bíró minékutána ismertette a tárgyalás célját, kérdést intézett a szakértőhöz, hogy vajjon kíván-e véleményt adni. May

Sándor kijelentette, hogy igenis kíván. Ezt azonban most nem teheti meg, mert a vélemények oly terjedelmesek, hogy azok áttanulmányozása tekintélyes időt vesz igénybe. Kérte a vizsgáló-bírót, hogy engedje meg miszerint a szakértők véleményét tanulmányozás végett magával vihesse és arra 15 napi haladékot nyerjen, melynek letelte után le fogja adni saját véleményét is. A vizsgáló-bíró tekintettel a felhozott indokokra, teljesítette a kérelmét.

* **A tüdőbetegek kezelési díja.** A város által rendszeresített tüdőbetegek dispanserje megvalósítva óia tulságosan igénybe van véve. A rendszer felállításakor dr Grösz Menyhért ingyen vállalkozott rá, hogy a tüdőbetegeket kezelni fogja. A jelentkező betegek azonban annyira igénybe veszik az orvos idejét hogy a város méltányosnak látta az orvosnak 1200 koronát és a segédorvosnak 400 koronát adni évenként. Ezt a pénzt fel is vette a költségvetésbe, azonban a költségvetés letárgyalása alkalmával törölték, mert kilátásba helyezték azt, hogy a miniszter a tüdőbajosok kezelésére nagyobb összeget fog juttatni a városnak. A költségvetésből tehát kiesett és ennek megtörténte után jött le a miniszter ide vonatkozó intézkedése, mely szerint 4000 koronát adományoz a városnak, azonban ezt a pénzt a beteg tüdőbajosok családtagjainak felségélyezésére rendelte fordítani. Ennek alapján a tanács felhívta a számvevőseget, hogy tegyen javaslatot, miszerint az 1200 korona és 400 korona milyen alapokból lenne, vagy egyáltalában lehetne azt fedezni. Erre nézve tett tegnap részletes előterjesztést a főszámvevő a városi tanácshoz. A főszámvevő jelenti előbb, hogy a költségvetésbe 500 korona van felvéve a segélyezésre, ami a miniszter intézkedése alapján elesik, tehát az orvosok fizetésére lehet fordítani. Ezenkívül lényeges megtakarításokat mutat ki több alapnál, melyeknek összevétele által nemcsak az egész szükséges pénz fedezetet nyer, s amelyhez a hiányzó részt a város törvényhatósága megszavazhatja valamelyik rendelkezésére álló alapból. A főszámvevő ilyen irányban kéri a tanácsot, hogy tegyen előterjesztést a közgyűléshez.

* **Tisztelet a magyar szabadságharónak!** A clevelandi »Magyar Napilap« érdekes eszmét vetett fel. Indítsunk országos mozgalmat, mely úgy az országban, mint a külföldön tartózkodó öreg honvédeket egy napon Budapesten közös ülésre összehozná. E gyűlésen a hivatalos Magyarország fejezze ki a veteránok előtt a nemzet háláját és elismerését, örökítse meg e nap emlékét. Hordja körül az egykor délceg ifjakat és mutassa meg az ifju nemzedéknek azokat, kik a haza védelmében vérüket ontották, kiknek testén látható sebhelyek régi dicsőségek, harci bátorságnak és halálmegvetésnek tanúi. Az Egy Allamokban a nagy időknek két nevezetes tanuja él: Rombauer Róbert Gyula és Madarász László. Mindkettő visszavonultan él és várja a haza hívó szavát. Elte alkonyán van mindkettő, de a hívó szóra mindkettő szívesen küzdene meg a tengeri utazás kellemetlenségeivel, csak hogy még egyszer vizontlássza azt a földet, melyért annyit szenvedtek.

* **Hoffmann Hugó kitüntetése.** Hoffmann Hugó altábornagynak, aki a delegációban a hadügyminiszterium magyar szónoka volt és szerepében általános szimpátiát tudott kelteni, a király a Lipóttrend lovagkeresztjét adományozta.

* **A város személtlerakodó telepei.** Végre megvalósul egy olyan sokat emlegetett telep, amelyre égető szüksége van a közönségnek. Tegnap a személtlerakodó telepek ügyében tett jelentést a főmérnök. A jelentés szerint három telep lesz és pedig a Fácánsor közelében, a Hosszulegelőn és a katonai gyakorlótéren. A három telep létesítése és a fenntartása évi 3000 koronába kerül.

* **A Tatrakázai tüdőbetegek szanatóriuma.** Glac Antal főispán hogy mennyire szíven viseli a tisztviselőinek érdekeit elég fényesen bizonyítja a következő eset. A Tatrakázai tüdőbetegek szanatóriuma ajánlatot tett Glac Antal főispánnak, hogy a vármegye illetőleg a város részére két féláru szanatóriumi helyet bocsájt rendelkezésére. A főispán érintkezésbe lépett az alispánnal és a két helyet a megye részére tartotta fenn. Ezután azonban hogy a város se szenvedjen mellőzést kérte a főispán a szanatórium igazgatóját, hogy a város részére is eszközöljön ki két féláru helyet. Az igazgatóságtól tegnap jött meg az értesítés, mely kedvező elintézkedést nyert. Eszerint a város is rendelkezik két helylyel, melyet már az év folyamán igénybe is vehet.

* **Kincsek Bartos Gábor földjén.** A múlt évben Bartos Gábor földjén Gug János 20 darab régi ezüst pénzt talált, melyet a csendőrség elkobozott tőle és betérjesztette az alispáni hivatalhoz. A régi pénzeket a minisztériumhoz küldték fel, honnan tegnap 4 korona és 31 fillér érkezett le ellenérték gyanánt. Ennyit tesz ki ugyanis a Bartos Gábor földbirtokost és Guy Jánost megillető realis értéke a régi pénzeknek. Azt hisszük, hogy Bartos Gábor numizmatikai szempontból szívesebben vette volna, ha egy darabot neki visszaküldtek volna.

* **A város a süketnémákért.** A főszámvevő tegnap tette meg véleményes jelentését a tanácshoz az aradi süketnéma gyermekek iskolájának segélyezésére vonatkozólag. A jelentés tekintettel arra, hogy az intézmény igen humanus célokat szolgál és a város is igénybe veszi, 2000 koronát javasol juttatni az aradi süketnémák iskolájának.

* **A halkonzervgyár és a bőjt.** A magyar halkonzervgyár tegnap ismét kérelmet intézett a polgármesterhez a halászság megőrzésére tárgyában. A kérelem odairányul, hogy a nagybőjtre való tekintettel a város ismét rendeljen halat tőlük. A halakat a következő árakért adnák. Kabeljan métermássája 47, lazac 48, tőkehal (kicsi rántani) 40 korona. A halból a város az eddigi tapasztalatok után többet aligha fog üzletet csinálni.

* **Aki tizenöt éve beteg.** A mostanában oly nagy számban felszínre került orosz menekültek között sokan vannak, kik a menekülést nyújtó kórházak védőszárnyai alá húzó magukat és az országos betegápolási alapot károsítják. Most a főkapitány intézkedésére a kórházak minden idegen honosságú egyént bejelentenek a rendőrségen. Tegnap a közpórház főorvosa tett jelentést a külföldiekéről. Eszerint jelenleg öt külföldi van a kórházban. Az idegenek közül egy Weisz Abraham Israel nevű egyén tizenöt évvel ezelőtt vétette fel magát a kórházba, mint elmebeteg és azóta ott kezelteti magát. Ha csak napi 1 korona és 20 fillér ápolási díjat veszünk is, mégis 5570 koronájába került már eddig is az államnak. Talán helyes volna ezt az embert

valamelyik orosz gyógyintézetbe elhelyezni. Ő kivülről még két galiciai, egy cseh és egy francia honost ápolnak a kórházban.

* **Mózes és kora.** Az Edison Színháznak új, nagy szenzációja van. Ma szombaton este és a következő napokon bemutatja *Mózes kora* című szenzációs, gyönyörű 300 méteres bibliai tárgyú mozgófényképet műsorán kívül.

* **Bujdosó gyermek.** Tegnap délelőtt, mint derecskei tudósítónk jelenti, a község határában lévő Török-féle gőzmalom környékén egy 12—13 éves gyermek csavargott. A gyermeknek megijedt arcáról látni lehetett, hogy nem ok nélkül bujkál a talu határában. A gyermeket a derecskei rendőrség letartóztatta és bekísérte a főszolgabírói hivatalhoz. A főszolgabíró kihallgatta a fiút, aki azt adta elő, hogy ő hajduszoboszlói lakos Süveges Jánosnak a fia. Szüleitől megszökött, mert a tanító neki 100 koronát adott oda és ő azt elvesztette. Már napok óta bolyong faluról-falura s mindenütt a jószívű emberek adományából tartotta fenn magát s féltelme miatt nem mert szüleihez visszamenni. A főszolgabíró a kis csavargót letartóztatta és tolonc uton vitette haza szüleihez.

* **Halálos szénarokadás.** Tegnapelőtt délután Fejes Sándor a Bonai kut melletti városi szénatelepen segített szénát rakni egy kocsi. Mikor már teljesen meg volt rakva a kocsi a szerencsétlen ember leesett a szénatejéről és oly sulyosan ütötte meg magát, hogy sérülésébe belehalt. A hatóság tegnap foganatosította a boncolást.

* **Helyreigazítás.** Lapunk tegnapi számában egy közlemény jelent meg, amelyben azt mondtuk el, hogy az Európa-szálló személtzerének több tagját a rendőrség olyan cselekmények miatt, amelyek a legtöbb fogadóban előfordulnak, megbüntette. Ujságírói kötelességünk megállapítani az igazságot és ehhez képest kijelenteni, hogy értesülésünk szerint Fülöp István, az Európa-szálló fiatal tulajdonosa az alkalmazottai részéről elkövetett cselekedettől teljesen távol áll s így a közleménynek egyetlen sora sem érintheti Fülöp István egyéni becsületét, vagy üzleti jó hírnevét.

* **Az Edison új műsora.** Az Edison mozgófénykép színház vezetősége kiváló sulyt helyez arra, hogy a közönség legmesszebbmenő igényeit kielégítse. Egy két éjszaka alatt varázstűzésre átalakították a nézőteret, amelyet kényelmes széksorokkal láttak el. Az új műsor, melyet tegnap mutattak be általános elismerést és tetszést aratott. A vadonatúj, nagy áldozatokkal beszerzett képek, amelyeket Nagyváradon csakis az Edison mutathat be, egytől-egyig megkapóan érdekesek, s nem egy felvételt van a műsor számai közt, ami nagy feltűnést fog kelteni. A kegyetlen tréta, a baba első kirándulása, az amerikai apacheok, a Sakk-matt és a többi mind a kinematografia művészi remeke. Az Edison színház vasárnap délelőtt 9—1 óráig népelőadást rendez félhelyárral. A délelőtti előadásban bemutatják a budapesti munkások emlékezetes október tizediki felvonulásának eredeti mozgófényképét.

* **Köszönetnyilvánítás.** A vésztői róm. kath. iskola udvarán fölállítandó kis harang beszerzéséhez kegyes adományokkal hozzá járultak: Vésztő község 50 K., gróf Wenckheim Dénes Doboz, gróf Wenckheim Geiza Gerla 20—20 K., Andrassy János, Fetser Antal, Grócz Béla, Spett Gyula Nagyvárad 10—10 K., Szabó Sándor Szeghalom 10 K., Bundala

Mihály Nagyvárad, Dobay János Gyula, Csóti József, Schüch Istvánné Vésztő 5—5 K., Farkas Gyula, Popovits Imréné, Tardy Annuska Vésztő, Imrik Sándor Z Nagyvárad 4—4 K., Közkórház Gyula, Bárczy Géza, Fetz János, Klazunitzer Antal Nagy-Károly, Román József Vésztő 3—3 K., Ott József Vésztő, 2 K. 40 fill., Csizsér Sándor Vésztő 1 kor. 30 fill., Gábrily Lajos, Lapusny Gyula, Róm. kath. tanítónőképző, Szabó Ferenc Nagyvárad 2—2 K. Arvaház, Gerlei Mihály, dr. Lindenberger, Nagykomlói főnöknő k. t., Székesfehérvári főnöknő k. t., Tóth Arpad, Zsolnai árvaház Gyula 2—2 K., dr. Bartha Sándor, özv. Dobrovojevs Sándorné, Fábian Béla, Gáll Aron, Göllner Antal, Lux Lujza, Mirgay Sándor, Habócki Antal, Harsányi Frigyes, Horváth Gyuláné, Kudelka Antal, Molnár Ferenc, Schulc Gézáné, Szabó József, özv. Szervánszky Attiláné, Tóth Emil, Végh József Vésztő 2—2 kor., Bognár J., Békésmegyei, Pataky Arnold, Póstay Sándor, N. N., N. N., Nagyvárad, Bekker Endre, Endrész Ferencné, Endrész Rózsika, Kováts M., Kukla Istvánné, Necsófi József, Naszabekné, Rácz P., Sal József, dr. Szirbik Bálint, Takácsy Lajos, Zilbauer Alajos Gyula, Balázs János, Bella Gergely, Csicka Csicsári Károly, Ferenc, Csóti Ferenc, Dibárczy Dabrovajevics Sándor és L., Gassner, Gulyás Sándor, Kováts István, Krausz F., Krajcár János, Metykó Lászlóné, Mészáros Károly, özv. Nagy Jánosné, N. N., Pálkás Ferenc, Petrovsky Dezső, Popovits László, P. S., P. T., Rabi Mihály, Sáfár Lajosné, Sántha Sándorné, S. Rezső, Semakov Antal, Szvetits Rezső Vésztő 1—1 kor., Orsolya-zárda, ifj. Kimpál Gábor Nagyvárad 60—60 fill. N. N. Gyula, Karakas Mihály, N. N., Stiegelmeier Károly Vésztő 50—50 fill., N. N. Nagyvárad, Sch. E., Uzon Ilonka Gyula 40—40 fill., N. N. Gyula 30 fill., N. N., N. N. Gyula, Koválik András Vésztő 20—20 fill. Végösszeg 306 korona. — A nemeslelkű adakozók fogadják ezuton is a hitközség nevében az iskolaszék őszinte és hálás köszönetét. Harsányi Frigyes k.-tanító, isk. széki jegyző.

* **Gyermekelőadások az Urániában.** Ma délután 3 órakor félhelyáru gyermekelőadások lesznek az Uránia mozgófényképszínházban. Nem kevesebb, mint tizenkét gyönyörű mozgóképek szerepel a mai gyermekelőadások műsorán, amely legnagyobb részben mulatságos bohózat és színes kép. — Bizonyos, hogy az Uránia gyermekközönsége kitűnően fog mulatni a mai gyermekelőadásokon. Elismert dolog egyébként, hogy a hosszú téli délutánokon ott-hon unatkozó gyermekek a legélvezetesebben töltik el az időt az Urániában, amelynek kitűnően fűtött, tágas előcsarnokában már két órakor délután gyermekszibongás, kacaj bizonyítja, hogy a kicsinyek is jól érzik magukat az Urániában, ahol a gyermekeknek nem kell az utcán várakozniuk az előadásra és így nincsenek is kitéve a meghűlés veszedelemének. A mai gyermekelőadásokra már délelőtt 10 órakor lehet jegyeket váltani az Uránia pénztáránál.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora

Szombat: Házi béke.
Vasárnap: Selyembogár.

Vasárnapi előadások. Holnap délután az eredeti műsorban változás áll be. A Főkonzul közbejött akadályok miatt nem kerülhet színre. E helyett a Boszorkányvárt fogják előadni. A csere mindenestre igen szerencsés. A Boszorkányvár a nagyvárad publikum előtt a legnépszerűbb operettek közé tartozik. Ragyogó szépségekben gazdag zenéje, érdekesítő, mulattató szövege reaszorult a legnagyobb szerepre. A főszerepeket Károlyi, Toronyi, Pálásthy, Lányi, Bérczi játsszák. Estére a Selyembogár c. népszínművet elevenítik fel. A darab

reprizére a társulat nagy ambícióval készült Csupa hangulat és jókedv uralkodik ebben a népszínműben. Alakjait Mészáros Kálmán — a mű szerzője — éles megfigyelő képességgel rajzolta meg, avatta színessé, élvezetessé. A szöveget pattogó tüzes magyar nóták tarkítják. A népszínmű ragyogó kiállításban került színre, hogy megszorítsa azoknak a sikereknek a számát, melyeket évekként ezélt aratott.

TÁVIRATOK

A folyosóról.

Budapest, febr. 28. A képviselőház folyosóján ma Apponyi Albert gróf kijelentette, hogy a házszabályrevízióról szóló javaslatból egy jottányit sem engedhet a kormány, és elvből sem fogad el újabb módosításokat. A házszabályrevízió dolgában fix megállapodások történtek, s ha e megállapodásokat nem tartják be, ki kezeskedik, hogy az újabb megállapodásokat meg fogják tartani.

Kaas Ivor báró a folyosón Andrássyt kérdezte, hogy nem a katouai kérdések és a létszámemelés miatt sürgős-e a revízió? Andrássy kijelentette, hogy ez rémmese. Megmondta ő is, Apponyi is, hogy nemzeti engedmények nélkül nincs létszámemelés.

Mérey Lajos arra kérte Andrássyt, nem lehetne-e részben a kormány programjába felvenni a függetlenségi párt programjának megvalósítását.

— Ez csaknem lehetetlen, válaszolt Andrássy. A koalíció, mely néhány hónap óta csak a legnagyobb nehézséggel tartható fenn, a függetlenségi programpontra felvételével nem terjesztheti ki 5—10 évre még a fenmaradását.

— Miért ragaszkodik a kormány annyira a revízióhoz? — folytatta kérdéseit Mérey:

— Nagyon helyes ez a ragaszkodás — szökö közbe Szatmári Mór, mert egy obstrukció közvetlen az új választás előtt nagyon sokat árthat.

Andrássy helyeselte e megjegyzést és hozzáfűzte, hogy legjobban épen a függetlenségi pártnak ártana.

A horvátországi választások.

Budapest, febr. 28. Zágrábból jelentik: A horvát tartománygyűlési választások a kormány teljes kudarcával végződtek. Megválasztott 55 koalíciós jelölt, 25 Starcevic-párti, 1 szerb radikális, 1 parasztpárti, 1 pángermán, 4 pártonkivüli, 1 szocialista. Zágrábban már most rebesgetik, hogy a király újra fel fogja oszlatni a horvát tartománygyűlést.

Testvérgyilkos földbirtokos.

Szikszó, febr. 28. Novák András földbirtokos egy halotti toron összeveszett József nevű öccsével, akit veszekedés közben revolverével lelőtt. A gyilkos testvér maga jelentkezett a csendőrségen.

Öngyilkos színész.

Temesvár, febr. 28. Gotthilf Alfréd volt földbirtokos néhány nappal ezelőtt öngyilkos lett. Gotthilfnek szerelmi viszonya volt Zöldi Elzával, a temesvári

színház primadonnájával, anyagi viszonyai azonban nem engedték, hogy házasságra lépjenek. Zöldi Elza ma délelőtt a főpróba után lakásán agyonlőtte magát. A kórházba szállították.

A portugál parlament felosztása.

Budapest, febr. 28. Lisszabonból jelentik: Tegnap minisztertanács volt a király elnökletével, melyen egyhangulag elhatározták a parlament felosztását és az új korteznek április 20-ikára való összehívását. Ugyanezen napon lesz Mánuel király koronázása is.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléje. A Bernát István szerkesztésében megjelenő kitűnő gazdasági folyóirat februári füzetében a következő érdekes cikkeket tartalmazza: Gazdasztályunk jövője. Bernát István: A földbirtok megosztásáról. Rubinek Gyula: Az egyenes adók reformja. Takáts Sándor: Magyar marhakereskedés a múltban. Az uzoratórvény reformja. Az új vízi beruházások. Munkásügyek Angolországban. Különlélek.

EGYESÜLETEK.

A velencei gazdák közgyűlése.

A Váradvelencei Gazdák Társadalmi Egylete az idén 10 éves jubileumhoz ér. Ez életképességének legszebb bizonyítéka. A nemes irányuló egyesület vasárnap tartja közgyűlését, melyre nézve vettük a következő meghívót:

A »Nagyvárad-velencei Földmívelők Olvasóköre« folyó évi közgyűlését március hó 1-én d. u. 2 órakor tartja meg saját helyiségében (Kolozsvári-utka 4 | 15 sz. a, melyre a kör rendes tagjai tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat.

1. Elnöki megnyitó.
2. Pénztári elszámolás 1907 ről.
3. 1908. évi költségelirányzat tárgyalása.
4. Főlszerelési leltár és könyvtári leltár bemutatása.
5. Néhai maktári Kiss Elek halálával megütrült elnöki szék betöltése.
6. Esetleges indítványok.

Az elnökség.

Elmaradt közgyűlés. A Várad-velencei Kath. Kör. vasárnapra kitűzött közgyűlése az elnök akadályoztatása folytán elmarad. A közgyűlés új határideje március 8-ára tűzött ki d. u. 5 órára az ügylet kolozsvári-utcai helyiségében.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 29. Tiszti táncmulatság a Kereskedelmi Csarnokban.

Március 1. A Nagyvenyolcas Népkör bálja
Március 2-án: A nagyvárad-i hadapród iskola táncvigalma.

A 48-as népkör bálja. A 48-as népkör-bál, mint értesülünk, igen élvezetes estélynek ígérkezik, amennyiben a hírneves Antalfyné tánciskola tanítványai jelmezes táncokat fognak bemutatni. A bál március 1-én a Zöldfa nagytermében lesz és felkérletnek mindazok, kik esetleg eddig elnézésből meghívót

nem kaptak, de ehhez jogot tartanak, az iránt a kör helyiségében este 6—8 óráig felszólalni.

Táncmulatság Velencén. A Nagyvárad-Velencei Földmívelők Köre a Röllich-féle vendéglőben 1908. március hó 1-én, szükségletei fedezésére házas mulatságot rendez. A mulatság sikerén nagy buzgalommal dolgozott a rendezőség, s amint a jelekből következtetni lehet, fáradságát szép anyagi és erkölcsi siker fogja jutalmazni. Belépti-díj: személyenkint 1 korona. Kezdeté fél 8 órakor. Jegyek előre válthatók a rendező-bizottsági tagoknál és este a pénztárnál. Jó ételekről és italokról gondoskodva van. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

A hadapródok táncvigalma. A nagyvárad-i hadapród iskola az idén is igen fényesen ígérkező táncvigalmat fog rendezni márc. 2-án. A táncvigalomra kibocsájtott meghívók névre szélanak és egyszersmind belépti-jegyül is szolgálnak. Külön belépti-díj nincs. A mulatság este fél 9 órakor veszi kezdetét.

KÖZGAZDASÁG.

Kiállítás Temesvárott.

Az ő kir. csász. fensége Klotild főhercegnő legmagasabb védnöksége alatt álló »Fehér kereszt« gyermekvédő egyesület Temesvárott élelmezési, háztartási és konyhaművészeti kiállítást rendez. A kiállítás időtartama folyó évi április 11-től 30-ig. A kiállítás tervezete:

I. **Állandó kiállítás.** 1. Elelmi szerek, italok, ásványvizek, alkoholmentes italok. 2. Diatetikus élelmiszerek, betegkonyha, csecsemő táplálás. 3. A modern konyha berendezése és segédeszközei. Konyhaeszköz kiállítás. 4. Konyhaművészet: a) családi konyhaművészet, b) ipari konyhaművészet. 5. Nép, tömeg és intézeti élelmezés. 6. A táplálkozás hygiéniája. 7. Az élelmezés szakirodalmi és története. 8. Kollektív kiállítások és izelő fülkéik.

II. **Ideiglenes kiállítás.** Friss hus, füstölt húsu, vad és szárnyas, nyul kiállítás, halak, tengeri halak, osztrigák és csigák, cukorsütemény és fagyalt, asztalterítés.

III. **Versenyek.** 1. Tészta és süteményverseny. (A családi asztal inycenségei.) 2. Házi kenyér verseny. 3. Pályázat legolcsóbb és legjobb polgári ebédre. 4. Tüzelési verseny.

Ezton is felhívjuk az érdekelteket, hogy az érdekes kiállításon mint kiállítók vegyenek részt. Jelentkezéseiket a részvételre folyó évi március hó 15-ig fogad el a kiállítás végrehajtó bizottsága. Ugy a kiállításban való részvétel általános feltételeivel, mint bármely irányu felvilágosítással a kamarai iroda a hivatalos órák alatt készséggel szolgál s jelentkezési ivateket ad ki.

Nagyvárad, 1908. február hó 26. A nagyvárad-i kereskedelmi és iparkamara: Huszella Gyula kir. keresk. tan., elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

A magyarosékei állattenyésztés. A nagyobbára hegyes vidékből álló magyarosékei járás lakosságának egyik legfontosabb megélhetési eszköze az állattenyésztés. Az ottani nép azonban nem érti egyáltalán ennek a nagyfontosságú gazdaságnak a kezelését és e miatt dacára annak, hogy kedvező talaj volna ott, folyton satnyul a gazdálkodás. Most a járás főszolgabírája részletes előterjesztést készít, melyben kéri fogja az alispánt, hogy a földmívelésügyi miniszternél hasson oda, miszerint a járásban a pinzgau-i szarvasmarha tenyésztés fejlesztesse.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, febr. 28	
Osztrák hitelrészvény	636.25
Magyar hitelrészvény	734.75
Lezámitoló bank	463.—
Rimamurányi	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	644.50
Közuti vasut	528.50
Városi villamos vasut	282.50

A gabonátőzsde határidői.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, febr. 28.	
Buza okt. 50 kilogrammonként	11.81
Buza apr. 1908	3.51
Ross apr.	12.57
Zab apr.	91.11
Tengeri máj. 1908.	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. febr. 28.	
Magyar arany járadék 4 száz.	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	92.—
Magyar koronajáradék	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	92.—
Norvát-szlavon földteherment. kötvény	95.—
Magyar nyereség sorsjegy kölesön	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	140.—
Osztrák járadék papírban	91.57
Osztrák járadék ezüstben	96.50
Osztrák járadék aranyban	113.75
Osztrák korona járadék	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	683.50
Osztrák hitelbank-részvény	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	693.50
20 frankos (Napoleonkor)	19.20

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Tudósító. (Belényes, Cséffa.) Rég nem kapunk semmit. Mi az ok hosszú hallgatásuknak?

Szigligeti-Színház.

Ma, szombaton, február 29-én, szinre kerül:

HÁZI BÉKE.

Vigjáték 3 felvonásban.

HELYÁRAK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. Közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órákor.

Kezdete fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap, vasárnap, március 1-én két előadás.

Délután 3 órákor, félhelyárak mellett szinre kerül:

Boszorkányvár.

Dalgjáték 4 felvonásban.

Este fél 8 órákor, rendes helyárakkal, kis bérletben szinre kerül:

Selyembogár.

Szinmű 3 felvonásban.

NYILTTÉR.**Nyilatkozat.**

A tegnapi helybeli lapokban *Mózes Nándor* aláírással «Felhívás» jelent meg, melyben a volt *Lóvi P.* cég üzleti vevőit értesíti, hogy az összes üzleti követelésekre a nagyváradi városi kir. járásbírószék zárlatot rendelt el, és ő lévén zárgondnokul kirendelve, értesít mindenkit, hogy fizetéseket egyedül az ő kezéhez jogosultak teljesíteni.

E felhívással szemben értesitem vevőkörömet, hogy a *valóságnak meg nem felel*, mert *Mózes Nándor* a követelések behajtására nincs feljogosítva. Én összes üzleti követeléseimet *Vitráel és Rosenfeld* nagyváradi bej. cégnek adtam el, kik egész üsletemet *Lóvi P. utódai Vitráel és Rosenfeld cég alatt folytatják.*

Mózes Nándor ellen hűtlen kezelés miatt a nagyváradi vizsgáló bírónál büntető feljelentést tettem, mert felhívásának célja csak az volt, hogy nekem és jogutódaimnak a követelések behajtását megnehezítse.

Ezt a t. vevőközönségem tájékoztatására kívántam előadni.

Tisztelettel
Lóvi P.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Itta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (10)

IV.

Vulpini hercegnő, ki nyakig benne volt a divatos betegségben, mit »morbus Schliemanni«-nek (vagy régiség-hóbornak) — neveznek, ismét meglepő jó vételt tett egy félreeső zugbeli zsidó boltjában. Két remek szépségű cimerepaizsot talált nála, mely állítólag Benvenuto Cellini rajzai után készült s egy foszlányos fali szőnyeget, mely Rafael valamely kartonjának másolata volt, egy igazi »arazzo« — amint a zsidó száz esküvel állítja.

A hercegnő tehát összehitta néhány meghitt barátját; Truynt, Sempályt, Klinger tábornokot és egy osztrák attachét: gróf Sieburgot, hogy a vásárolt tárgyak valódiságát kiderítsék.

A hercegnő Truynt nővére s pár évvel fiatalabb volt Erich fivérének: a herceggel Vichyben ismerkedett meg, hová beteg atyját elkísérte volt, csakhamar férjhez ment s azóta, most már 10—12 év óta Rómában lakott, mit nagyon szeretett, bár soha sem szünetelt meg a különböző római kényelmetlenség felett panaszkodni. Bécsset azért még mindig minden város fölé helyezte mindent »otthonról« hozatott s szentül megvolt győződve arról, hogy Rómában semmi jót nem kapni, kivéve fényképeket, régiségeket és viaszgyufát.

Az ebédnek, mely különös élénkséggel folyt le, vége volt. Egész tartama alatt csupán az új olasz kormányt szidták, mi az étvágyat élesíti. Még a kávé s cigarették felett vesztegelve, már is a régiségekkel kezdtek foglalkozni, melyek megtekintés végett a szőnyegre voltak kirakva. Majd ez, majd amaz az urak közül, négy-kézláb a földön guggolt, hogy az araztot és a bronzokat alapos vizsgálatnak alávesse s aztán lelkiismeretesen elmondta véleményét.

Csupán csak egy, Schalingen Mária grófnő, ki pár hét óta tartózkodott Rómában s Vulpini hercegnő vendége volt, bizott a régiségek való-

diságában, sőt meg is volt róla győződve. A többi mind gyanakodott, kételkedett. Kételyeinek gróf Sieburg adott legerélyesebb kifejezést, ki habár legkevésbé értett az efélékhez, annál határozottabb fennsőbbiséggel hangoztatta e szavakat: »Utánzat« — »galván másolás« — stb.

Wips, azaz Sieburg Weiprecht különös kedvence volt a római osztrák köröknek. Nem hiszem, hogy Amerikát felfedezte, vagy a lőpor létesítéséhez lényegesen hozzájárult, vagy, a föld mozgását meghatározta volna; azonban a mindennapi, társadalmi, barátságos érintkezésben, mindenesetre kellemesebb volt Schwarz Bertalannál, Colombusnál, de még Galileinél is.

Attachénak tették meg a követségnél, nem azért, hogy fényes pályát nyissanak előtte, hanem azon egyszerű okból, hogy szép szerével eltávolítsák Bécsből, hol adósságai az utolsó időben rémes arányokat öltöttek. Özvegy anyja végre e sajátságos módot gondolta ki, hogy fia, a kedvelt szórakozás mellett, mégis kevesebb költséggel járjon életet kezdjen.

— Igazán idegessé tesz, Sieburg! — kiáltá végre a hercegné. — Hiszen fogalma sincs arról, mi a régiség!

— Meglehet igaza van hercegné, — felelé nyugodtan a megfeddett. — Tény, hogy kritikái értelmembe helyezett bizalmam utolsó időben erősen ingadozni kezdett. Eddig azt képzeltem, hogy egy régiség valódi eredetiséget a rajta lévő szenny után lehet felismerni. De a mióta tudomásomra jutott, hogy még e szennyet is hamisítani szokták, azóta nincsen többé zsinórmértékem.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.**Részvénykicserélési felhívás.**

Alapszabályaink 3 §-a értelmében az 1907. szeptember hó 22-ik napján tartott közgyűlési határozat alapján, kibocsátott 1168 drb. új részvény kibocsátási műveletének befejeztével, intézetünknek minden két drb. régi 150 korona névértékű részvénye 1 drb. új 300 korona névértékű részvényre cserélendő ki. Felhívjuk tehát t. részvényeseinket, hogy a birtokukban levő részvényeket az összes még le nem járt szelvényekkel együtt 1908. március hó 31-ig vagy postán bérmentve hozzánk beküldeni vagy pedig intézetünk pénztáránál átadni sziveskedjenek. Az átvett részvények ellenében az új 300 koronáról szóló részvényeket 1908. február hó 15-től kifogjuk szolgáltatni.

Ezen átírás fejében minden 300 korona névértékű részvény után bélyeg és kiállítás díj fejében 3.26 korona fizetendő.

Végül felkérjük az új részvényesek tulajdonosait is, hogy bennünket f. hó 29-ig bezárólag értesíteni sziveskedjenek, hogy a jegyzett részvényeket milyen névre állítsuk ki, mert ellen esetben arra a névre fogjuk azokat kiállítani, amely alatt a részvényeket jegyezték.

Nagyváradi, 1908. február hó 15-ikén.

Teljes tisztelettel

A «Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság»
Igazgatója.

**Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.**

Olvasta-e már
NICK CARTER
amerikai detektívkirály
— elbeszéléseit? —

Siessen

a legelső trafikba vagy könyvkereskedésbe s vegye meg az első füzetet, melyből meggyőződhet, hogy Nick Carter elbeszéléseinél **érdekesebbet még nem olvasott!**

Egy füzet ára 15 kr. Minden tüzet magában teljes.

Főelárnsítò:
KELEMEN BÉLA könyvkereskedő
Nagyplac-tér. Telefon 152.

**Leszállítottuk
az árakat**
minden egyes divatcikkekben a
leltár előtt!

Ruhaszövetekben, selymekben, vászon és asztalneműekben, szőnyeg és függönyökben nagy választék meglepő olcsó árak mellett.

**Wallerstein
Fülöp Fiai**

Bémer-tér, Pannonia mellett

**Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE**
Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vártér 1.**

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fényképes és z-l ámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

**Csillárok,
ívlámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillr-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk **villamos motorokat**

1. léőrötöl 12 léőrög minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetsek ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

**MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI
SZÉNSAV-MŰVEK**

ujonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra **össze nem tévesztendő** mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval

Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek
egész és félliteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1—200

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sárgőnyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Tarsoly és Risztó

vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi (Fő)-utca 3. Orvay (Bacs) palota.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **ujjonnan berendezett**

vaskereskedésünket

megnyitottuk s minden e szakmához tartozó vasneműket, valamint zománczott edények, konyhafelszerelések, gazdasági és háztartási eszközök, épület- és butorvasalások, szerszám különlegességek, vadászfegyverek és töltények, villanycsengők és alkatrészek nagy választékban. Szolid árak és pontos kiszolgálás mellett a t. vevőközönség rendelkezésére állanak.

Miért is b. pártfogásukat kérjük

Tarsoly és Risztó
vaskereskedők.

»Unicum Drill«

vetőgépek

és BÄCHER-féle

acél-ekék

nagyon olcsó áron és előnyös feltételek mellett kaphatók **ANDRÉNYI KÁ-ROLY és FIAI** cégnél Nagyváradon.

Hirdetések

felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

Közgazdasági Bank r. t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742. Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatozás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Az igazgatóság.

UJ MŰSOR!

EDISON

mozgófénykép színház

Fő-utca 3. A régi Bazar helyén.

M Ű S O R :

február 29—március 2. Szombat, vasárnap, hétfő.

1. **Kegyetlen tréfa.** (Dráma).
2. **Sakk-matt!** Pompás bohózat.
3. **Az asszony-idomítás.** Tréfás kép.
4. **Amerikai vörösbőrűek.** Látványosság.
5. **Bobslei.** Szenzációs sportkép.
6. **A baba első sétája.** Gyermekek jelenet.
7. **Elhagyatva.** Dráma.
8. **A szerencsés nyelő.** Bohózat.
9. **A portugál király és trónörökös temetése.** Helyszínén készült eredeti felvétel.

Kényelemmel átalakított nézőtér!

Ma, szombaton és a következő napokon

MÓZES és kora

gyönyörű 300 méteres bibliai tárgy mozgófénykép, műsoron kívül.

Kiváló tisztelettel

AZ EDISON

mozgófénykép-színház igazgatósága.

SEBŐ IMRE

könyv-, zenemű-, papír-
írószerkereskedő ajánlja
dusan felszerelt raktárát a
magyar német francia és angol iro-
dalom összes termékeiből, nemkülönben dus választéku raktárát

papír s írószerekben

legjutányosabb árak mellett.

Pontos kiszolgálás.